

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію **Чеверди Івана Михайловича**

на тему: **«Клініко-гематологічні показники, особливості метаболізму**

та кість м'яса гонадоектомованих півнів за різних термінів вирощування»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань 211 «Ветеринарна медицина»

та спеціальності 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Актуальність обраної теми. Кастрація або капонізація, гонадоектомія, орхідектомія, каплунізація – це штучне припинення функціонування статевих залоз хірургічним або хімічним способом, що передбачає видалення сім'яників або пригнічення їх фізіологічної активності. Кастрацію півнів практикують у багатьох країнах світу, а кількість споживачів, які бажають споживати продукти птахівництва з високими смаковими властивостями, зростає. Підвищення попиту на ці продукти спонукають і науковців до пошуку нових способів підвищення продуктивності галузі птахівництва. До таких методів і належить каплунізація півнів різних порід та кросів.

Дослідження проведені протягом 2018–2022 років на базі наукової лабораторії кафедри ветеринарної гігієни імені професора А. К. Скороходька та навчально-науково-виробничого Центру «Ветмедсервіс» факультету ветеринарної медицини НУБіП України. Окремі дослідження проведено в Українській лабораторії якості і безпеки продукції АПК та суміжних кафедрах університету.

Всі маніпуляції з птицею, а також її забій, проводили з дотриманням загальних етичних принципів експериментів з тваринами згідно з «Європейською конвенцією про захист хребетних тварин, які використовуються для експериментальних і наукових цілей» і «Загальними етичними принципами експериментів на тваринах», схваленими Першим національним конгресом України з біоетики та Законом України «Про захист тварин від жорстокого поводження».

У зв'язку з зазначеним, дисертація І. М. Чеверди є актуальною, оскільки направлена на з'ясування процесу кастрації півнів на продуктивність та збереженість, якість та безпечність м'яса, питання клінічного стану, морфологічного складу крові, вмісту гормонів та метаболізму у гонадоектомованих півнів породи адлерська срібляста, яка розводиться в Україні.

Одержані автором дисертації результати досліджень показують, що у гонадоектомованих півнів на 125 добу утримання зросла майже на 5 % жива маса, а маса патраної тушки півнів дослідної групи після забою на 5,2 % була вищою, ніж у контролі.

На основі проведених досліджень здобувач робить висновок про те, що гонадоектомія півнів позитивно впливає на продуктивність птиці, змінює окремі морфологічні показники крові і не впливає на показники метаболізму та мікробне обсіменіння м'яса в процесі зберігання тушок протягом 4 діб за температури 4 °С. Каплунованих півнів адлерської сріблястої породи рекомендовано для виробництва м'яса птиці належної якості за більш тривалого терміну вирощування (до 185 діб).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх новизна та практичне значення. Дисертація І. М. Чеверди підготовлена на основі власних експериментальних досліджень, які проведено методично правильно з використанням сучасних та класичних методів дослідження. Отримані дані оброблено статистично та підтверджено їх вірогідність, що знайшло відображення у висновках і пропозиціях виробництву.

Достовірність наукових досліджень. Результати досліджень є достовірними, що підтверджується цифровими даними, їх статистичною обробкою, аналізом та обговоренням, достатньою кількістю поголів'я птиці в експериментах.

Повнота викладених матеріалів досліджень в опублікованих працях. За результатами досліджень автором опубліковано 8 наукових праць, з яких 4 статті у фахових виданнях України та 4 тези наукових доповідей.

Аналіз структури і змісту роботи. Дисертацію викладено на 147 сторінках, робота складається з анотацій, вступу, огляду літератури, матеріалів і методів дослідження, результатів досліджень, аналізу та узагальнення результатів досліджень, висновків, пропозицій виробництву, списку використаних джерел літератури, який включає 200 посилань, та додатків. Робота ілюстрована 16 таблицями і 2 рисунками.

Дискусійні, критичні зауваження та запитання до дисертанта:

1. Потребує редагування та уточнення ряду термінів.
2. Не чітко зазначено критерії вдосконалення способу каплунування півнів.
3. Порода півнів, що використана в експерименті, наводиться по-різному в тексті дисертації: то з маленьких букв, то з великих. Автору треба визначитися як правильно?
4. Робота з практичним виходом у виробництво, а ілюстрації проведення кастрації півнів зовсім відсутні.
5. В тексті роботи автор зазначає і характеризує рН, а треба оперувати і обговорювати зміни величини рН.
6. Автор дисертації в тексті вживає поняття жива вага, бажано маса тіла.
7. У розділі «Пропозиції виробництву» необхідно було б зазначити науково-практичні рекомендації, що розроблені авторами на основі отриманих експериментальних даних.
8. В роботі трапляються невдалі вирази, русизми, опечатки.

Відсутність академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. У роботі І. М. Чеверди відсутні ознаки академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації. Наукові результати інших авторів використовуються лише в порівняльному аспекті та містять посилання на відповідне джерело.

Загальний висновок. За актуальністю, науковою новизною, практичним значенням, повнотою викладення матеріалу дисертація Чеверди Івана Михайловича на тему: «Клініко-гематологічні показники, особливості метаболізму та якості м'яса гонадоектомованих півнів за різних термінів вирощування» є завершеною науковою роботою, виконаною самостійно. Наукові положення, висновки та рекомендації характеризуються новизною, теоретичним та практичним значенням, а також достатньо обґрунтовані. Зміст дисертації повною мірою розкриває тему, за якою виконувалася робота, відповідає поставленим завданням.

За змістом і оформленням дисертація відповідає Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року № 40, та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а Чеверда Іван Михайлович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 211 «Ветеринарна медицина» та спеціальності 212 «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза».

**Професор кафедри ветеринарної гігієни
імені професора А. К. Скороходька
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор ветеринарних наук, професор**

Дмитро ЗАСЄКІН

